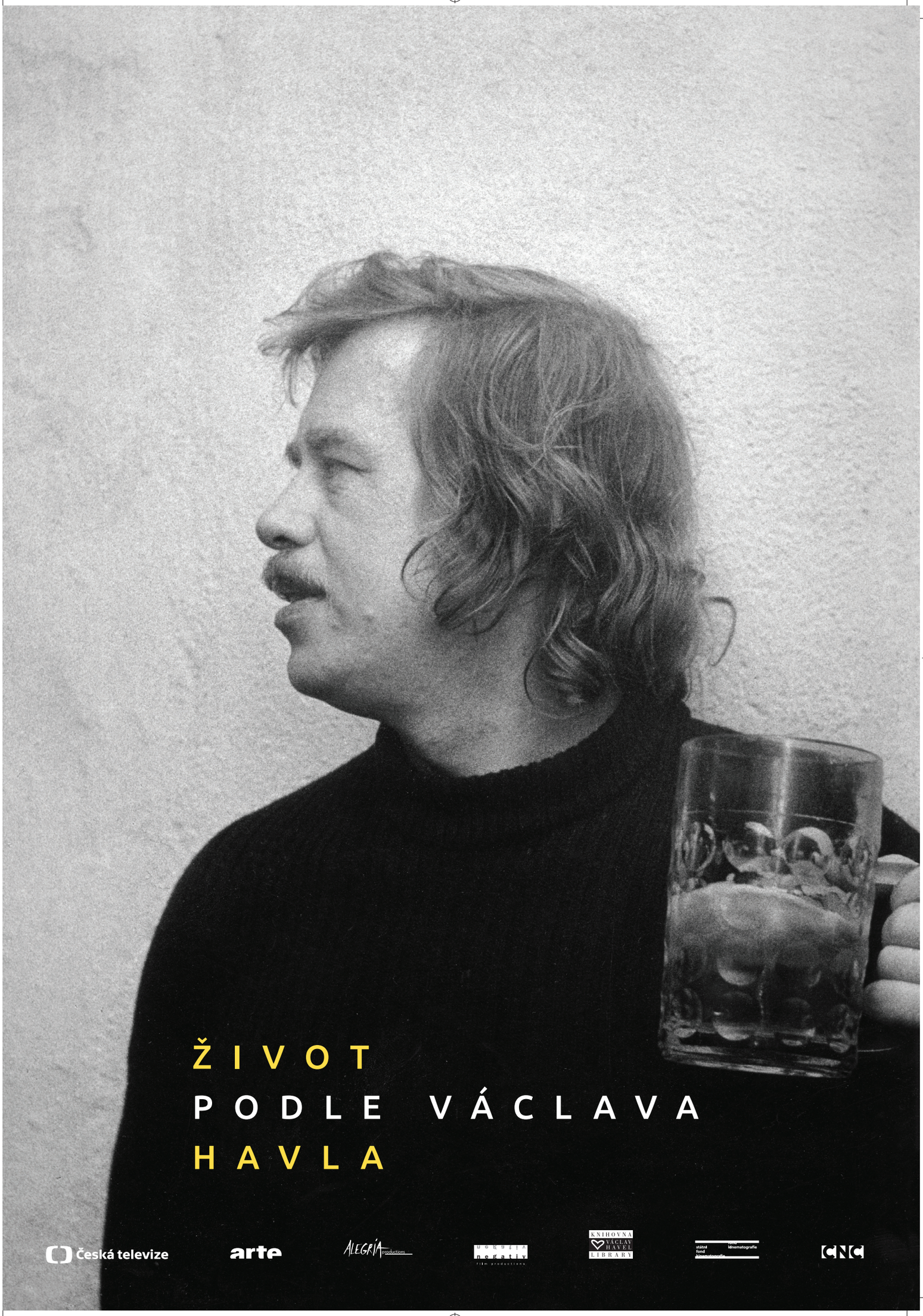

ŽIVOT PODLE VÁCLAVA HAVLA

Česká televize

arte

ALEGRIA productions

negativ film productions

KNIHOVNA VÁCLAVA HAVLA LIBRARY

Národní filmový archiv státní fond kinematografie

CNC

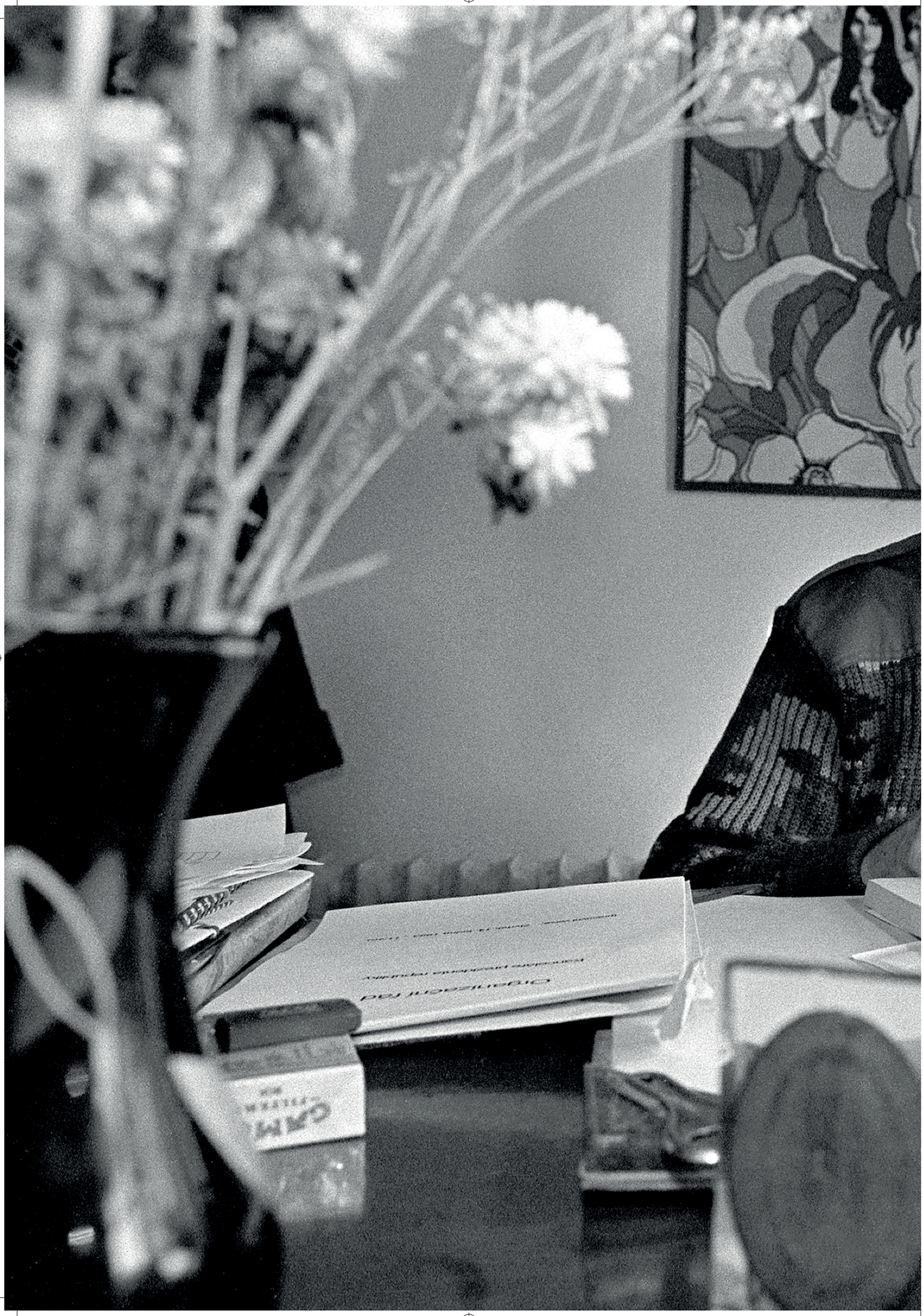

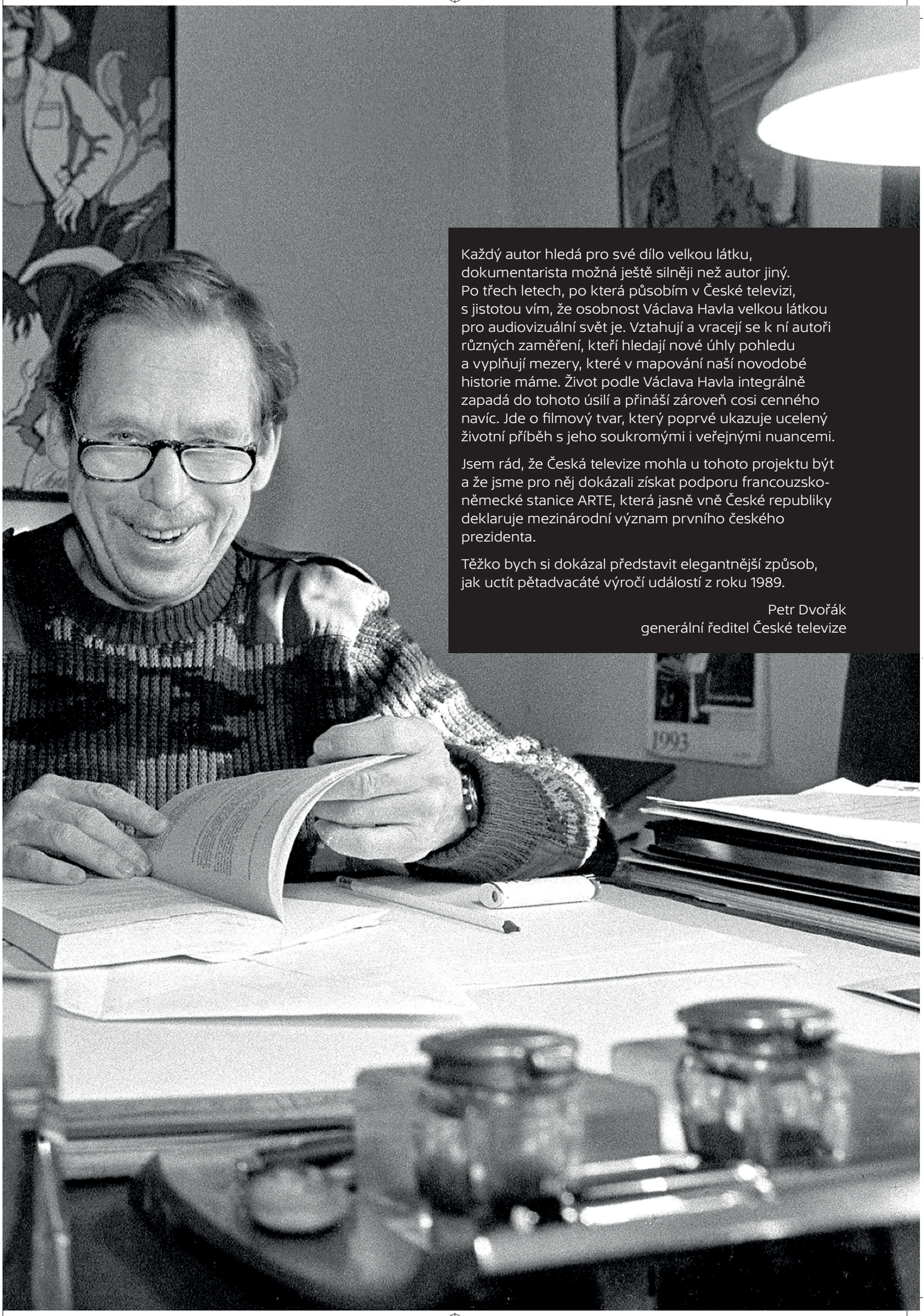

Každý autor hledá pro své dílo velkou látku, dokumentarista možná ještě silněji než autor jiný. Po třech letech, po která působím v České televizi, s jistotou vím, že osobnost Václava Havla velkou látkou pro audiovizuální svět je. Vztahují a vracejí se k ní autoři různých zaměření, kteří hledají nové úhly pohledu a vyplňují mezery, které v mapování naší novodobé historie máme. Život podle Václava Havla integrálně zapadá do tohoto úsilí a přináší zároveň cosi cenného navíc. Jde o filmový tvar, který poprvé ukazuje ucelený životní příběh s jeho soukromými i veřejnými nuancemi.

Jsem rád, že Česká televize mohla u tohoto projektu být a že jsme pro něj dokázali získat podporu francouzsko-německé stanice ARTE, která jasně vně České republiky deklaruje mezinárodní význam prvního českého prezidenta.

Těžko bych si dokázal představit elegantnější způsob, jak uctít pětadvacáté výročí událostí z roku 1989.

Petr Dvořák
generální ředitel České televize

VÁCLAV HAVEL BYL OD DĚTSTVÍ VŮDČÍ OSOBNOSTÍ

říká režisérka Andrea Sedláčková

Proč jste zvolila právě název filmu Život podle Václava Havla?
Protože dle mého názoru nejvíc odpovídá obsahu filmu, v němž Václav Havel vypráví a reflektuje svůj život a zamýšlí se nad jeho různými filozofickými aspekty.

Jakou formou přiblížíte život Václava Havla?
Zásadním rozhodnutím bylo vyprávět film dvouhlasně, tedy osobně Václavem Havlem a mým komentářem, bez pamětníků či historiků. Filmařsky řečeno: žádné mluvící hlavy. Tím jsem si samozřejmě značně zkomplikovala život, protože vystavět film pouze z archivních materiálů je několikanásobně složitější než pozvat různé osobnosti a jejich pohled na Václava Havla pouze pentlit archivy. Z tohoto důvodu bylo nutné se obklopit rešeršisty. V Praze mi pomáhaly tři a v Paříži jedna rešeršistka.

Záznamů s Václavem Havlem je určitě zachováno hodně.
Představa, že materiálů s Václavem Havlem je bezpočet, platí pouze pro jeho pozdější životní období, ale ani tam toho není tolik. Protože jsem nechtěla používat již stokrát viděné záběry, šly naše rešerše mnohem hlouběji než kdykoliv jindy. Tato práce trvala od ledna do července letošního roku, neboť i během vlastního střihu, se kterým jsme začali v dubnu, se stále objevovaly nové zdroje nebo z mé strany nové požadavky. Hold musím vzdát rešeršistkám, které se mnou měly velkou trpělivost. Velkou pomoc mi také poskytla Knihovna Václava Havla, na jejíž odborníky jsem se obracela, pokud jsem si nevěděla rady.

Film je mozaikou ze záběrů z mnoha zdrojů z nejrůznějších časových období i zemí. Které příspěvky se získávaly nejsložitěji?
Co se týká obrazové části, byla jsem ráda, že se nám v archivu BBC podařilo objevit ztracené záběry z Havlova dětství. Václav Havel je v roce 1988 zapůjčil Angličanům a ti už je nikdy nevrátili. Zásluhou našeho filmu jsou tyto záběry „zpátky doma".

Rodinná alba nám otevřel Ivan Havel. V nich jsme našli množství nikdy nepublikovaných fotografií z dětství, dospívání a mládí obou bratrů.

Vzhledem k tomu, že kromě záběrů Václava Havla jako miminka nemáme žádné další až do roku 1965, kdy bylo Václavu Havlovi skoro třicet, museli jsme toto životní období postavit na fotografiích. Paradoxně nejtěžší bylo hledání obrazového rozhovoru, v němž by Václav Havel hovořil o svém dětství, mládí a rodině. Ten jsme objevili jen na staré kazetě VHS natočené v létě 1989 na Hrádečku. Naštěstí jsem se dozvěděla o existenci zvukových nahrávek Havlova Dálkového výslechu, rozhovoru, jejž vedl na dálku s Karlem Hvížďalou. Právě zde formuloval některé vzpomínky, které nejsou nikde jinde zaznamenány.

Hodně vděčná jsem Andreji Krobovi, který nám poskytl nikdy nezveřejněné záběry z osmimilimetrové amatérské kamery zachycující policejní perlustraci na Hrádečku a též pár osobních chvil ze sedmdesátých let. Majitelé práv Originálního videožurnálu nám také dali svolení k použití některých unikátních záběrů z období předrevolučního a revolučního.

A velmi děkuji Dagmar Havlové Veškrnové, že mi dala k dispozici soukromou korespondenci s jejím manželem, včetně jeho posledního dopisu.

Ve filmu jsou ukázky z německých a francouzských divadelních inscenací Havlových her. O jaké inscenace se jedná?
Použili jsme záznam francouzské divadelní inscenace Vyrozumění, uvedený v roce 1971 a režírovaný tehdejší hvězdou **André Louisem Perinettim**, a německou televizní verzi Audience v režii Franka Guthkeho. Václav Havel byl v obou zemích velmi často hrán i těmi nejprestižnějšími divadly a jeho hry natáčeli pro místní televize velmi známí tvůrci s neméně známými herci. Francouzská rešeršistka mi nabídla velké množství těchto adaptací, které našla v různých zahraničních archivech. Bohužel kvůli stopáži filmu jsem jich divákovi nemohla zprostředkovat víc, ačkoliv je, myslím, velmi zajímavé a zábavné sledovat, jak je česká realita viděna z ciziny a jakým rozdílným stylem se hrají Havlovy hry.

Archivy a studie rešerší dokážou o dotyčném prozradit věci, o kterých netušil.
U svých rešerší jsem si uvědomila, že Václav Havel byl od raného dětství vůdčí osobností. Vždy spoluvytvářel svět kolem sebe, měl pevnou vůli a nezvyklý organizační talent. Od mládí se zajímal o politiku a ekonomiku, dokonce ani nevylučoval možnost jít studovat do Moskvy. Byl nesmírně pracovitý a v mnoha směrech talentovaný. Myslím, že není moc znám jeho básnický a výtvarný talent. Také jsem si uvědomila, že jeho život byl neustálou reakcí na vývoj politické situace u nás, jako by vlastně nikdy nežil jen svůj soukromý život.

Jak jste v roce 1989 vnímala osobnost Václava Havla?
V listopadu 1989 jsem byla v emigraci v Paříži a revoluci sledovala prostřednictvím francouzského tisku a televize a také dopisů, které jsem z Prahy dostávala. V neposlední řadě i pomocí informací, které jsme si my, emigranti, vyměňovali ve Svědectví. Od prvních chvil bylo jasné, že Václav Havel je klíčovou postavou. Již v létě 1989 přišel Pavel Tigrid s ideou, že by Václav Havel měl být prezidentem Československa.

Setkala jste se osobně s Václavem Havlem?
S Václavem Havlem jsem se seznámila na Hrádečku těsně před svou emigrací v létě 1989. Posléze jsme se díky společným přátelům setkali několikrát. Také jsem s Václavem Havlem natáčela rozhovor do mého dokumentárního filmu o listopadu 89. A měla jsem čest být pozvána na oslavu jeho posledních pětasedmdesátých narozenin. Byl to nesmírně dojemný večer, na který nikdy nezapomenu.

Film vznikl v mezinárodní koprodukci s televizí ARTE. Co si podle Vás z filmu odnesou francouzští diváci?
Vzdělanější Francouzi vědí, že Václav Havel byl dramatik, disident a prezident. Ale většina bohužel netuší nic detailního o jeho životě, stejně jako neznají historii naší země, kterou často ani neumějí lokalizovat na mapě Evropy. A pakliže ano, tak právě díky Havlovi. Myslím, že pro ně bude nové téměř všechno, ale domnívám se, že tak tomu bude i pro mnohé české diváky, především z mladé generace.

Václav Havel získal sympatie veřejnosti i svou košatou češtinou, kontrastující s šedivým komunistickým ptydepe. Myslíte, že se podaří jemné jazykové nuance Havlovy češtiny zprostředkovat francouzským divákům?
Na adaptaci překladu jsme dlouze pracovali s francouzskými koproducenty, snad jsme se dobrali právě k tomu, aby byla Havlova jazyková košatost zachována.

Kdo přeloží film do francouzštiny?
Film už je přeložen. Dělali ho Anna Pravdová a Bertrand Schmitt.

Film připomíná i Havlův specifický smysl pro humor. Je přeložitelný a pochopitelný pro Francouze?
Doufám, že ano. Zatím se smáli všichni…

Co byste si přála, aby diváci po zhlédnutí filmu přijali za své?
Má-li to být jen jedna myšlenka, pak bych vybrala tu, kterou ve filmu říká Václav Havel: „Člověk musí neustále vyslovovat své ideály a musí se o ně jako Don Quijote pokoušet, bojovat a prosazovat je. Nejhorší je, když člověk rezignuje."

FILM NÁM PŘIPOMÍNÁ, ŽE KAŽDÝ MÁ NA SVĚTĚ VYMĚŘENÝ ČAS

říká kreativní producentka Alena Müllerová

Jak byste charakterizovala film Andrey Sedláčkové?
Andrea Sedláčková natočila osobní a zároveň věcný film o Václavu Havlovi. Myslím, že srozumitelně zachytila to podstatné ze života a myšlenek Václava Havla a zároveň přiblížila i obraz doby, v níž žil.

Téma života a rodiny Václava Havla se ve Vaší tvůrčí skupině objevuje už poněkolikáté. Objevili jste tentokrát něco nového?
Poté, co v mé tvůrčí skupině v posledních letech vznikly filmy o Ivanovi Havlovi, Olze Havlové a nyní i tento film, vnímám Václava Havla mnohem více v kontextu jeho rodiny a zároveň v kontextu doby.

Při přípravě filmu vybírala režisérka Andrea Sedláčková a naše rešeršistky z téměř 600 hodin archivních materiálů, vyslechly desítky hodin zvukových nahrávek, viděly nespočet fotografií a dokumentů, takže nalezly mnoho neznámých či málo zveřejňovaných materiálů. Zcela ojedinělý je rozhovor Michala Hýbka s Václavem Havlem z léta 1989 pocházející z archivu Originálního videojournalu.

Film Život podle Václava Havla vznikl v prestižní mezinárodní koprodukci.
Z hlediska kreativní producentky to bylo velké dobrodružství. Šlo o historicky první koprodukci České televize s ARTE a všichni jsme se navzájem učili novému způsobu práce. Zjistila jsem, že Francouzi znají z našich osobností 20. století kromě Václava Havla už jen Formana, Kunderu a Baťu.

Právě při této práci jsem si ale uvědomila, že dnes už jsme evropská televize stejně jako ARTE nebo jiné zahraniční televize a jsme rovnocennými partnery. Ohromně si vážím toho, že jsem na filmu mohla pracovat se skutečnými profesionály, ať už jde o režisérku a tvůrčí tým, české koproducenty, nebo mé kolegy z České televize. V této souvislosti bych také chtěla poděkovat Madeleine Avramoussis z televize ARTE.

Film je primárně určen českým a francouzským divákům. Jak ho podle Vašeho názoru přijmou u nás a jak ve Francii?
Zahraniční diváci budou film vnímat úplně jinak než my. U nás bude pohled určitě kontroverznější, poznamenaný osobními zkušenostmi a zážitky. Doufám, že pro zahraniční a mladé diváky to bude zajímavý příběh a snad i návod k hledání smyslu života. Zároveň se především mladší generace může nenásilnou formou dozvědět něco z novodobých dějin naší země.

Je ve filmu nějaká situace, která ve Vás i přesto, že jste ji viděla mnohokrát, opakovaně vyvolává silné emoce?
Myslím, že nejen mě, ale i diváky dojme, když Ivan a Vašík jako děti zpívají koledu. Hodně se mě dotýkají některé záběry z roku 1989 včetně prvního zvolení Václava Havla prezidentem a okamžiky při pohřbu Olgy. Mám slzy v očích, když se Václav Havel krátce před svou smrtí setká s dalajlámou. Celý film je pro mě velmi emotivní, protože se jedná i o moji dobu, mou zemi, mého prezidenta.

Jak dlouho jste se znali s Václavem Havlem?
Václava Havla jsem, myslím, poprvé viděla na 50. narozeninách Jiřího Černého v roce 1986, kdy jsem ještě studovala FAMU. Byl nesmírně charismatický a všichni v místnosti naslouchali jen jemu.

Později, když už jsme se znali osobně, se vždycky zajímal o film a televizi, tím i o moji práci. Když byl prezidentem, tak se mě čas od času ptal, pokud se něco dělo v České televizi, co si o tom myslím.

K poslednímu intenzivnějšímu osobnímu setkání došlo v roce 2009, kdy jsem s ním spolu s Vladimírem Hanzelem dělala u příležitosti 20. výročí sametové revoluce velký rozhovor pro knihu Albertov 16:00, a také jsme s ním v listopadu 2009 natáčeli pořad v ČT. Několikrát jsme se kvůli tomu sešli a dost jsme si povídali, třeba o jeho dětství, literárních začátcích, výtvarném nadání. Mluvil třeba o tom, že jako malý kluk psal příběh o továrně Dobrovka. Bylo vidět, že ho to psaní vždycky strašně bavilo, což mi imponovalo.

Naposledy jsem ho viděla v říjnu 2011 na oslavě jeho pětasedmdesátých narozenin.

A pak už jsem o dva měsíce později chvíli postála u jeho rakve v Pražské křižovatce, kousek od Divadla Na zábradlí, kde – také v prosinci – měla o 48 let dříve premiéru jeho první hra Zahradní slavnost. Tam jsem se s ním sama za sebe rozloučila.

Na filmu jste spolupracovala nejen jako kreativní producentka, ale i jako dramaturgyně. Co byste řekla divákům těsně před začátkem filmu?
Ať se dívají bez předsudků a vezmou si z filmu, co pokládají za důležité. Informace, historické souvislosti nebo jen dramatický životní příběh jedné mimořádné bytosti. Podle mého názoru film Život podle Václava Havla s velkou naléhavostí připomíná, že každý z nás bez rozdílu má na tomto světě vyměřený určitý čas a je důležité ho prožít v souladu s tím, co pokládáme za své poslání.

NA FILMU SPOLUPRACOVALY

Madeleine Avramoussis

Chargée de programme, ARTE G. E. I. E., Documania

Dokumentární film Život podle Václava Havla vznikl jako historicky první mezinárodní koprodukce České televize a francouzsko-německé televize ARTE ve Štrasburku. „Václav Havel díky svým velkým morálním hodnotám a moudrosti dovedl svou zemi na cestu ke svobodě bez použití násilí. Dodnes je pro nás příkladem toho, jak lze přímo v politických činech uplatnit morální a humanistické hodnoty spolu s odvahou a bezúhonností," vysvětluje zájem francouzsko-německé televize ARTE její Madeleine Avramoussis.

Kateřina Černá

Producent, Negativ

Tento projekt nás velmi zaujal proto, že o postavě Václava Havla bylo sice natočeno už mnoho materiálu, ale komplexní biografický velký „portrét" zachycující celý Havlův život zatím v české kinematografii chyběl. Bylo pro nás fascinující se prostřednictvím neuvěřitelného množství archivních materiálu procházet jeho životem.

Velmi nás těší zájem škol o tento film, protože se domníváme, že postavu Václava Havla, jednu z nejvýznamnějších osobností evropského prostoru dvacátého století, je potřeba stále připomínat. A speciálně mladší generaci, která neměla možnost jeho působení v politice a ve společenském životě, jak v Čechách, tak v zahraničí, osobně zažít.

Z produkčního hlediska to byla pro nás výzva, jelikož jsme nikdy za existence společnosti Negativ nemuseli zpracovávat takové množství archivních materiálů.

Marta Smolíková

Ředitelka Knihovny Václava Havla

Andrea Sedláčková se rozhodla postavit svůj film pouze na archivních dokumentech, které přislibují autentické zobrazení hlavní postavy filmu, kterou autorka divákům představuje i prostřednictvím vlastního, osobně laděného komentáře. Knihovna Václava Havla úzce na filmu spolupracovala prostřednictvím svého dokumentačního centra, které zahrnuje archiv čítající přes 30 000 položek. Samotný životní příběh dramatika, občana, disidenta i prezidenta Václava Havla obsahuje bezpočet poutavých námětů k samostatným zpracováním. Autorce se podařilo vytvořit ucelenou filmovou biografii vypovídající i o době a událostech, jež vedly k dramatickým proměnám společnosti, jichž byl Havel protagonistou. Doufám, že inspirující příběh bojovníka za lidská práva a život ve svobodě, který vznikl v době 25. výročí pádu železné opony, ocení nejen mladí a zahraniční diváci, na které v souvislosti s filmem nejvíce myslím.

Markéta Štinglová

Manažerka centra mezinárodních projektů ČT

Jsem ráda, že necelý rok po podpisu smlouvy s ARTE máme hotový první projekt. Asociační smlouva otevřela možnost společných koprodukcí mezi ČT a ARTE v oblasti různých žánrů – dokumentárních, hraných i hudebních – a předpokládá také předkup a akvizice pořadů a spolupráci v oblasti internetu – propojení internetových obsahů a rozvoj projektů napříč médii.

ARTE bylo založeno Německem a Francií v roce 1992 jako kulturní kanál a bezesporu patří mezi nejvýznamnější veřejnoprávní televize v Evropě. Je známé vysokou kvalitou vysílaných pořadů.

V příštím roce plánujeme dokončení druhého společného projektu, jedná se o televizní minisérii k 600. výročí upálení Jana Husa.

arte

uvede film 16. 11. v hlavním vysílacím čase

Vaclav Havel, un homme libre
Documentaire de Andrea Sedlackova
70 minutes
France / Tchéquie 2014
Coproduction: ARTE G.E.I.E., Alegria Productions, Czech TV
Inédit
Diffusion 16/11/2014 / 21:55

Vaclav Havel, un des grands Européens du XXè siècle a été tout à la fois artiste, dissident, penseur de son temps, puis Président.

Il a été l'un de ceux qui ont ainsi renoué les liens de son pays avec la longue histoire du continent européen, par-delà de la guerre froide.

Elle fut remarquable, la Révolution de velours, qui abattit le communisme en Tchécoslovaquie en 1989: elle réussit le changement non violent du système politique et aboutit, sans tirer un coup de feu, au total départ des troupes soviétiques qui occupaient le pays depuis plus de 20 ans.

L'homme qui sut mener cette révolution, c'est Vaclav Havel. Ecrivain, homme de théâtre, bon vivant et séducteur, dissident, prisonnier politique puis président de la République, il est de ceux qui ont rétabli l'unité de notre continent après la césure de la Guerre froide. De cet homme qui fut l'un des grands Européens du XXème siècle, Andrea Sedlackova, réalisatrice de »Vaclav Havel, un homme libre« confie: »En 1989, j'avais 20 ans. Il est pour moi, comme pour tous ceux de ma génération, celui qui nous a apporté la liberté.«

Grâce à un patient travail de fouilles dans des centaines d'heures d'interviews, d'archives parfois inédites, de textes littéraires et philosophiques, le parcours de la vie de Vaclav Havel est reconstitué. De sa naissance dans la Tchécoslovaquie d'avant-guerre jusqu'à sa mort en 2011, en passant par le communisme, le Printemps de Prague et la naissance d'une nouvelle République tchèque. Tout au long du film, Vaclav Havel se raconte à sa manière, profonde, élégante et ironique.

Jeune homme rebelle, il contestait la bourgeoisie dont il était issu, sans pouvoir se contenter de l'avenir gris de travailleur qui lui était imposé par le système. C'est dans la création artistique, qu'il sut trouver sa liberté, sa manière de se trouver et d'exister parmi les autres. Artiste, il devint par les accidents de l'Histoire, un tribun politique, puis un homme d'Etat éminent et toujours un homme libre.

Život podle Václava Havla
Dokumentární film Andrey Sedláčkové
70 minut
Francie-Česká republika 2014
Koprodukce: ARTE G.E.I.E., Alegria Productions, Česká televize
Novinka
Vysílání 16. 11. 2014 ve 21:55

Václav Havel, jeden z největších Evropanů dvacátého století, byl umělcem, disidentem, myslitelem své doby a poté i prezidentem.

Byl jedním z těch, kteří dokázali propojit svou zemi s dlouhou historií evropského kontinentu po době studené války.

Sametová revoluce, která v roce 1989 svrhla komunismus v Československu, byla pozoruhodná: podařilo se nenásilně změnit politický systém a bez jediného výstřelu dosáhnout úplného stažení sovětských vojsk, která okupovala zemi více než 20 let.

Mužem, který stál v čele této revoluce, byl Václav Havel. Tento spisovatel, dramatik, bonviván, svůdník, disident, politický vězeň a poté i prezident republiky patří mezi ty, kteří obnovili jednotu našeho kontinentu po období studené války. Andrea Sedláčková, režisérka dokumentu Život podle Václava Havla, o tomto muži, který byl jedním z nejvýznamnějších Evropanů dvacátého století, říká: „V roce 1989 mi bylo 20 let. Pro mě, stejně tak jako pro všechny mé vrstevníky, je člověkem, který nám přinesl svobodu."

Díky trpělivému pátrání ve stovkách hodin rozhovorů, literárních a filozofických textech i archivních dokumentech, z nichž mnoho nikdy nebylo zveřejněno, se podařilo zrekonstruovat životní cestu Václava Havla. Od jeho narození v předválečném Československu přes období komunismu, Pražské jaro, vznik nové České republiky až po jeho smrt v roce 2011. Ve filmu o sobě Václav Havel vypráví hlubokým, elegantním i ironickým způsobem.

Jako vzpurný mladík se bouřil proti buržoazii, ze které pocházel, aniž by se mohl spokojit s šedou budoucností pracujícího člověka, kterou mu nutil systém. V umělecké tvorbě našel svobodu, svůj způsob bytí a existence mezi ostatními. I když se shodou okolností stal umělcem, politickým řečníkem a význačným státníkem, vždy zůstal svobodným člověkem.

Česká televize uvede film 1. 1. 2015 ve 20:00 na ČT2

TVŮRCI A PRODUCENTI

Scénář a režie: Andrea Sedláčková

Dramaturgie: Kateřina Krobová, Alena Müllerová

Střih: Boris Machytka

Zvuk: Ivan Horák

Hudba: Quentin Sirjacq, Studio Fontána

Producenti: Alena Müllerová / Česká televize, Madeleine Avramoussis / ARTE G.E.I.E., Christine Camdessus, Serge Gordey / Alegria Productions, Kateřina Černá / Negativ, Marta Smolíková / Knihovna Václava Havla

Rešerše archivních materiálů: Magdaléna Holá, Světlana Tvrdíková, Markéta Černá

Rešerše Knihovna Václava Havla: Ondřej Němec, Martin Vidlák, Erika Zlámalová, Anna Freimanová, Jan Hron, Pavel Hájek, Tereza Johanidesová

Rešerše Francie: Marie Camdessus

Archivní materiály poskytli: Dagmar Havlová Veškrnová, Ivan M. Havel, Knihovna Václava Havla, Česká televize, Krátký film Praha, Národní filmový archiv, Originální videojournal, Film a sociologie, FEBIO, ZDF, BBC, INA, Český rozhlas, CHICAGO MOTION PICTURES LLC, César de Ferrari, Tomáš Liška, František Stárek, FATE – filmové a televizní studio, BUC film, Severočeské muzeum v Liberci, Bratři, Andrej Krob, Vladimír Hanzel, Karel Hvížďala, Památník národního písemnictví, Archiv bezpečnostních složek

Stopáž filmu: 70 min

Fotografie na plakátu © Ondřej Němec / Knihovna Václava Havla

Grafické zpracování plakátu: Jakub Konopásek

Fotografie v presskitu:
© Ondřej Němec / Knihovna Václava Havla
© archiv Ivana Havla / Knihovna Václava Havla

Film vznikl za podpory francouzského Centre national du cinéma a Státního fondu kinematografie ČR

Kontakt pro média:

Michal Prokeš
604 689 633
michal.prokes@ceskatelevize.cz

Fotoservis:

Pavel Král
pavel.kral@ceskatelevize.cz
ftp://ceskatelevize.cz/fotoservis
www.ceskatelevize.cz/zivotpodlevaclavahavla